

סקר האימוץ של מכון ירושלים לחקר שווקים

ירדן גזית
קורין סאור

סקר האימון של מכון ירושלים לחקר שווקים:

ינואר 2011

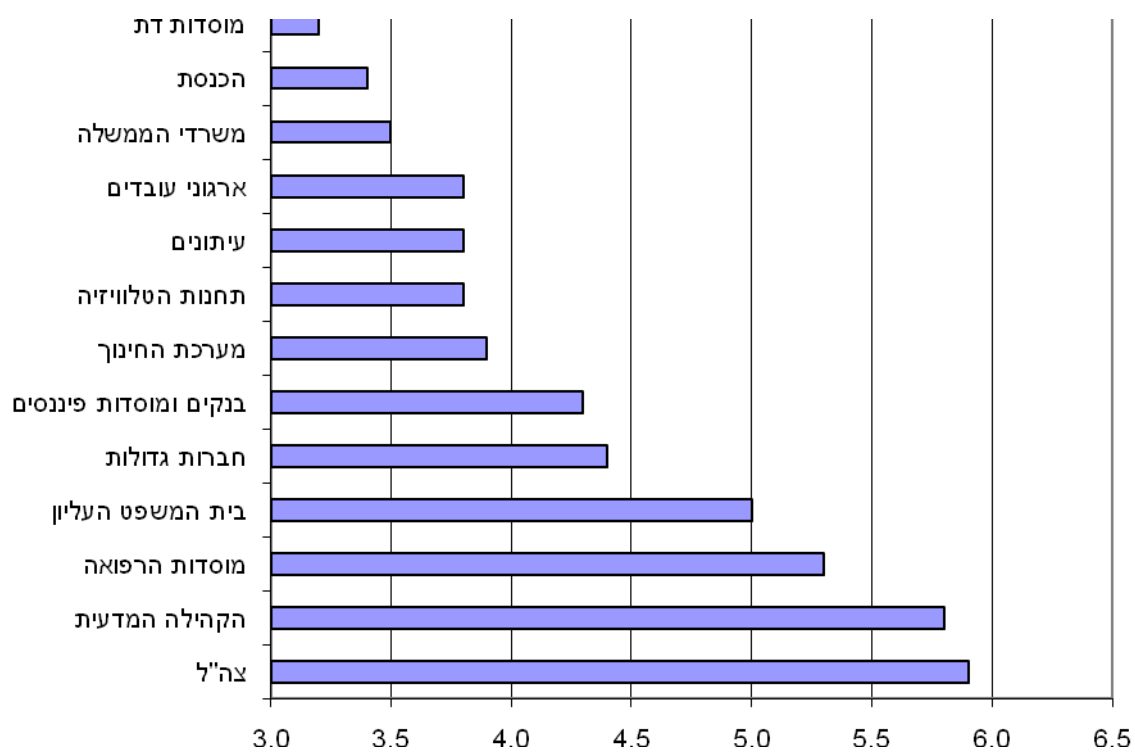
אימון הציבור באנשים העומדים בראש מוסדות לאומיים חשובים הוא מרכיב חשוב בחוסן הלאומי. מעקב לאורך זמן אחר אימון הציבור יכול ללמד על תהליכים ארוכי טווח אותם עוברת החברה הישראלית.

סקר האימון של מכון ירושלים לחקר שווקים, המדרג את אימון הציבור באנשים העומדים בראש מוסדות לאומיים שונים, הוא כלי חשוב לקובעי מדיניות ולחוקרי החברה הישראלית. **זהו הסקר היחיד העוקב אחר קבוצת נשאלים לאורך זמן ועוקב אחר עמדותיהם ביחס למוסדות שונים.** כמו כן, הסקר מאפשר לבחון את התפלגות התשובות לפי גיל, מין, ומאפיינים נוספים.

בסקר האחרון, שנערך בקיץ 2010 על ידי מכון ירושלים לחקר שווקים (באמצעות מכון דהף), התבקשו 989 ישראלים, המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית בישראל, לדרג את מידת האימון שלהם באנשים העומדים בראש 13 מוסדות לאומיים. הנשאלים התבקשו לדרג את רמת האימון שיש להם בראשי מוסדות מאחד עד שבע, כששבע מציין אימון מלא בעוד אחד מציין חוסר אימון מלא.

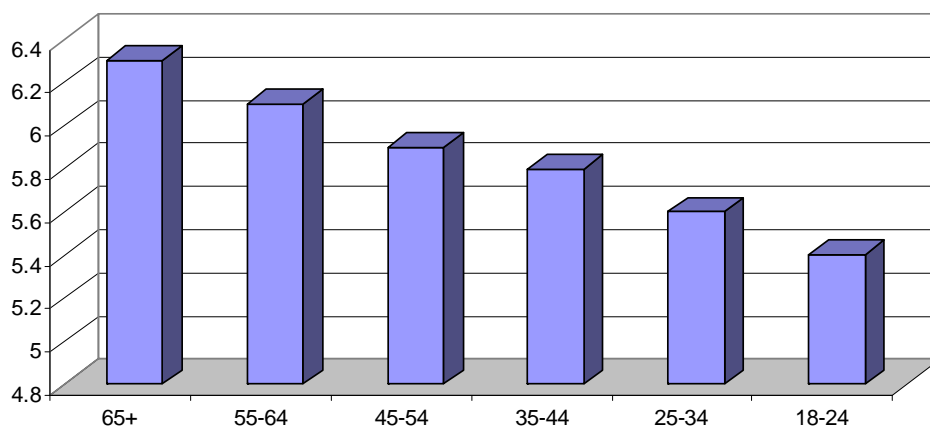
ראשי צה"ל קיבלו את הציון הגבוה ביותר – 5.9 (הסקר נערך טרם פרשת גלנט), תוצאה קרובה לזו שקיבלו ראשי הקהילה המדעית, שציונם היה 5.8. ראשי מוסדות הרפואה זכו גם כן לציון גבוה יחסית, ציון 5.3. הציונים הנמוכים ביותר הוענקו למנהלי מוסדות דת (3.2), לחברי כנסת (3.4), ולמנהלי משרדי ממשלה (3.5). גם בעת המשבר הפיננסי העולמי ועל אף העוינות של פוליטיקאים רבים כלפי ה"טייקונים", הציבור עדיין רוחש אימון רב יותר למנהלי חברות גדולות (4.4), בנקים ומוסדות פיננסיים (4.3) מאשר לראשי גופים ממשלתיים כמו משרדי הממשלה, הכנסת, ומערכת החינוך (3.9), וגם יותר מאשר לראשי ההסתדרות ואיגודי עובדים (3.8). מנהלי תחנות הטלוויזיה (3.9) ועורכי העיתונים (3.8) אמינים בערך באותה המידה. שופטי בית המשפט העליון זכו לציון 5.0.

איור 1: אימון הציבור בראשי מוסדות לאומיים שונים

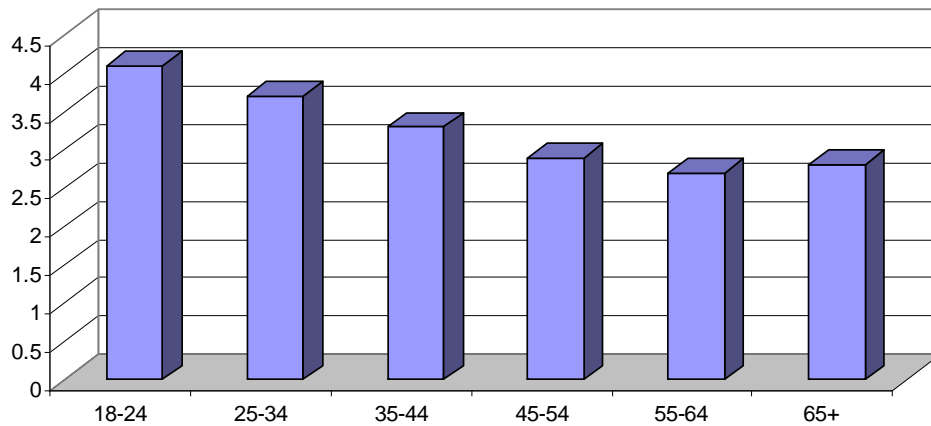
לפי ממצאי הסקר, הגיל הוא משתנה משמעותי באימון בראשי חלק מהמוסדות. כאשר מדובר בראשי צה"ל, דווקא צעירים בגיל צבא הביעו את רמת האימון הנמוכה ביותר. קבוצת בני 18-24 נתנו לראשי הצבא ציון של 5.4, לעומת בני 65 ומעלה, אשר נתנו להם ציון של 6.3. חלק אחר של הסקר, אשר תוצאותיו פורסמו בנייר העמדה "צבא מקצועי לישראל" (מכון ירושלים לחקר שווקים, נובמבר 2010), עסק בעמדות הציבור כלפי הצבא. הציבור הביע תמיכה רחבה יחסית בהעברת תחומים שאינם בליבת העשייה הצבאית למיקור חוץ. השילוב של ארון נמוך בראשי הצבא עם תמיכה בצמצום והתמקצעות בתפקידי הצבא מהווה עדות נוספת למשבר במודל "צבא העם". תוצאות הסקר מרמזות כי הניסיון לשמר את מודל הגיוס הנוכחי, ואף להרחיבו ולכלול בתוכו גם את האוכלוסייה החרדית, נועד לכישלון. הדור הקם בארץ ספקן יותר ביחס לצה"ל וראשיו מאשר דורות קודמים. סביר להניח שככל שיעבור הזמן הדיון בנושא צה"ל ייסוב יותר על הציר של מודל חלופי, כגון זה של צבא מקצועי.

איור 2: מידת האימון בראשי הצבא, לפי גיל

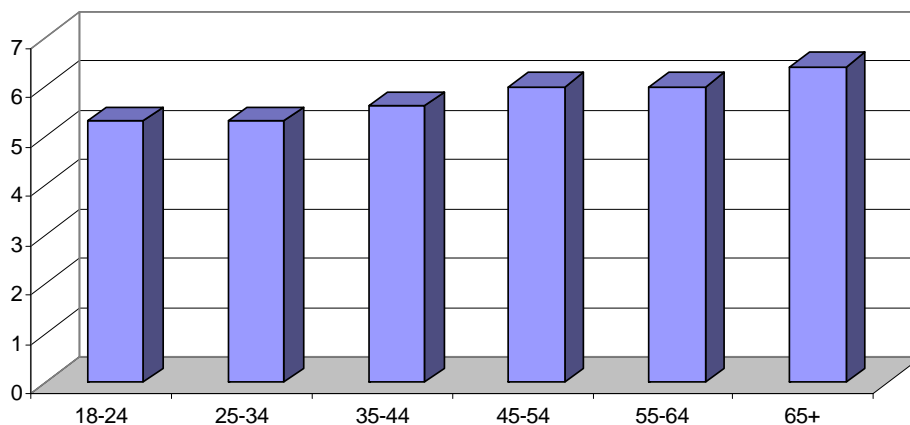

אם צעירים, בהשוואה למבוגרים, מאמינים פחות בראשי צה"ל, הרי שהם מאמינים יותר בראשי מוסדות הדת. בני 18-24 נתנו ציון 4.1 למנהלי מוסדות דת, לעומת בני 65 ומעלה שנתנו להם ציון 2.8. נראה שלדמוגרפיה ולגידול באוכלוסיה החרדית הצעירה חלק משמעותי בהבדלים אלה. צעירים מאמינים בראשי הקהילה המדעית פחות מאשר מבוגרים (5.3 בקרב בני 18-24 לעומת 6.4 בקרב בני 65 ומעלה). לעומת זאת, לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין גברים לנשים בכל הנוגע לאימון באף אחד מן המוסדות.

איור 3: מידת האימון בראשי מוסדות הדת, לפי גיל

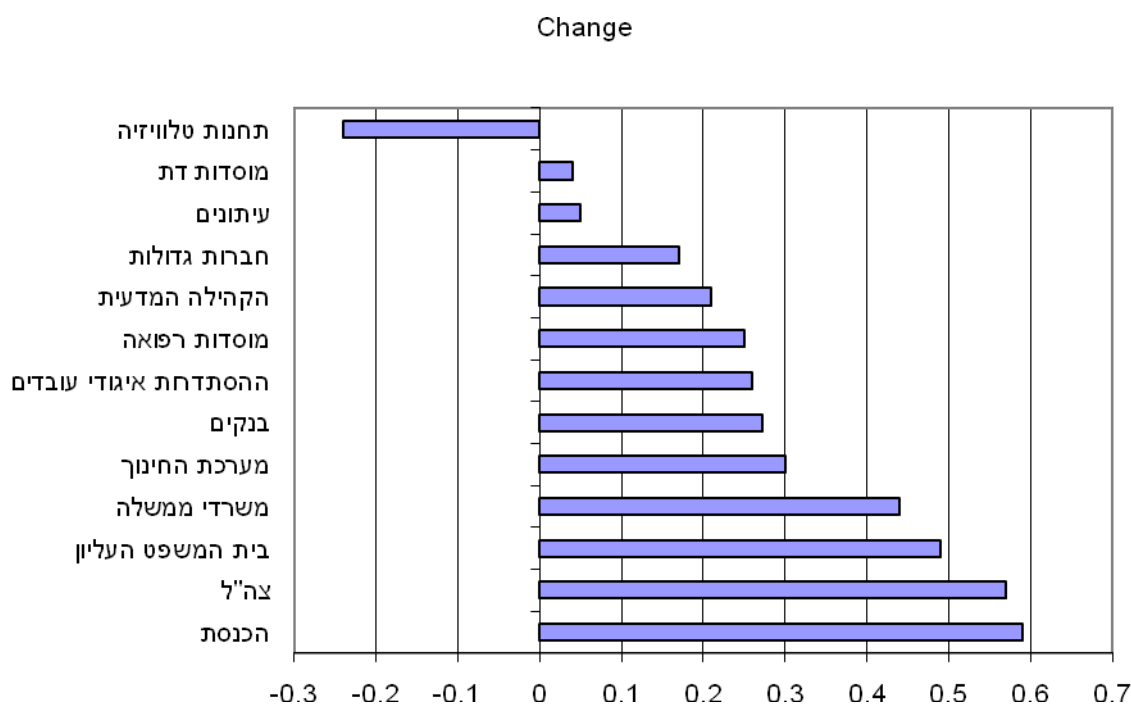

איור 4: מידת האימון בראשי הקהילה המדעית, לפי גיל

כמחצית ממשלתפי הסקר ענו על סקר זהה בשנת 2008. נתוני האורך (Panel Data) מאפשרים לראות את השינוי באימון הציבור במנהלי מוסדות לאומיים בשנתיים האחרונות. ההשוואה מגלה כי חלה עלייה ברמת האימון הציבורי במנהלי כל המוסדות למעט תחנות הטלוויזיה. העלייה החדה ביותר, עלייה של 20 אחוזים, נרשמה בציון האימון בחברי כנסת. גם ציון האימון במנהלי משרדי הממשלה עלה ב-14 אחוזים, ואילו ציון האימון בשופטי בית המשפט העליון ובראשי צה"ל עלה בכ-10 אחוזים. יש לזכור כי הסקר הקודם נערך בתחילת 2008, כאשר דו"ח וינוגרד ופרשיות השחיתות של ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט מילאו את עמודי החדשות ועודדו את חוסר האימון בממשלה ובכנסת. אין להתפלא על כך שכנסת וממשלה חדשות הגדילו את אימון הציבור בראשי מוסדות אלה יותר מאשר במוסדות אחרים.

איור 5: השינוי בציון הממוצע, 2010 לעומת 2008

סיכום

ממצאי הסקר מציגים תמונה מעניינת של מצב החברה בישראל. ממצא משמעותי אחד הוא כי אימון הציבור בראשי מוסדותיו, במיוחד אלה הנבחרים, השתפר. אולם לא כדאי להתבשמ מנתון זה. מידת האימון בראשי הצבא והקהילה המדעית בקרב צעירים נמוך באופן משמעותי ממידת האמון בהם בקרב מבוגרים. ממצא זה מצביע על תמורות במעמדם של מוסדות אלה בדעת הקהל. בכל מקרה ברור כי צעירים, אשר גדלו באווירה של אינדיווידואליזם ושפע כלכלי יחסי, לא ימשיכו לתת אימון בגופים המנוהלים באופן קולקטיוויסטי כפי שנתנו הוריהם. ממצאים אלה מחזקים את הקולות הקוראים לחשיבה מחודשת לגבי מודל "צבא העם" ולגבי מערכת החינוך הציבורית. חברה בריאה אינה יכולה להתעלם מחוסר האימון המביעים צעיריה.